

קובץ יום הולדת

יוצא לאור על ידי
מטה 'מבצע יום הולדת'
שע"י ועד אברכי אנ"ש
ק"ק ליובאוויטש עיה"ק צפת תובב"א

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושנים לבריאה
יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

פתח דבר

אברך יקר, מזל טוב! ובלשון הרב: "שנת הצלחה".

לרגל יום הולדתך הקרב ובא, הננו להעניק לך בזה תשורה - "קובץ יום הולדת", אשר יצא לאור על ידי מטה יום הולדת של ועד אברכי אנ"ש.

בקונטרס, תמצא:

א. מנהגי יום הולדת כפי שהוגהו ע"י כ"ק אד"ש ונדפסו בספר השיחות תשמ"ח חלק ב' עמ' 406.

ב. שיחת כ"ק אד"ש על מהות העניין של חגיגת יום הולדת (משיחת אחרון של פסח תשמ"ח).

ג. מספר מאמרים קצרים אשר תוכנם מתאים לחזרה בכל עת, ובנקל ניתן ללומדם על-פה, על מנת לחזור עליהם "בחבורה" ביום ההולדת "או בהזדמנות קרובה".
יהי רצון שתיכף ומיד ממש נזכה לגאולה האמיתית והשלימה אשר נמשלה ללידה, בהגלות נגלות כ"ק אד"ש מה"מ לעין כל.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

ועד אברכי אנ"ש

כ' מרחשון ה'תשע"ב

צפת עיה"ק

מפתח

מנהגי יום הולדת 3

שיחה ע"ד ההנהגה ביום הולדת 5

מאמרי דא"ח לחזרה ביום ההולדת

מאמר ד"ה 'כל ישראל' (מלוקט ד') 13

מאמר ד"ה 'בלע המוות' (מלוקט ב') 17

מאמר ד"ה 'ולא יכנף' (סה"מ תשכ"א) 21

הוספה - הנהגת ההורים ביום ההולדת 23

מנהגי יום הולדת*

א. לעלות לתורה ביום השבת שלפני יום ההולדת, וכשיום ההולדת חל ביום הקריאה — גם ביום ההולדת עצמו.

ב. להוסיף בנתינת הצדקה לפני תפלת שחרית ומנחה, וכשיום ההולדת חל בשבת או יו"ט — ליתן בערב שבת או יו"ט (ומה טוב — גם לאחריה).

ג. להוסיף בתפלה — ככוונת התפלה, התבוננות בגדלות האל וכו', וכן באמירת (ספר) תהלים (עכ"פ — ספר אחד).

ד. ללמוד המזמור תהלים החדש שמתחיל לומר ביום ההולדת¹ — בהתאם למספר שנותיו².

ה. להוסיף שיעור נוסף בתורת הנגלה ובתורת החסידות — נוסף על השיעורים הקבועים, שלשת השיעורים בחומש תהלים ותניא השוים לכל נפש, ושיעור היומי ברמב"ם.

ו. ללמוד מאמר דא"ח³ בע"פ (כולו או חלקו), ולחזור אותו בחבורה (ברבים) ביום ההולדת עצמו, או בהזדמנות הקרובה, ובפרט ביום הש"ק שלאחריו (בזמן סעודה שלישית).

ז. להוסיף בפעולה על הזולת — הפצת התורה והמעיינות חוצה, מתוך אהבת ישראל.

ח. להתבודד ולהעלות זכרונותיו⁴ ולהתבונן בהם והצריכים תקון ותשובה ישוב ויתקנם, כלומר, להתבונן באופן הנהגתו בשנה שעברה, ולקבל החלטות טובות לשנה הבע"ל.

* המנהגים דלקמן (מלבד אלו שצויינו בפ"ע) — נלקטו מ"היום יום" י"א ניסן. ספר המנהגים חב"ד ע' 81. אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"ו אגרות: א'תקמח. א'תנתח. ח"ז: א'תתצט. א'תתקכט. כ"כב. ב"טו. ב"צו. ב'קטו. ב'קמו. ב'רי. ב'רכו. ועוד.

(1) נוסף על המנהג "ללמוד בכל ר"ח... מהקאפיטל בתהלים שהוא מסומן במספר שנות חייו" — "פסק אחד", "ואם הוא מרובה בפסוקים אזי לומדים שנים או יותר", "ואם הקאפיטל מחזיק פחות מ"ב פסוקים... אזי כופלים", באופן ש"יעלה כמספר חדשי השנה" (אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ה א'שלט).

(2) מ"יחידות" לחתני בר"מצוה — ראה לקו"ש ח"כ ע' 578. חכ"ו ע' 347. ועוד.

(3) במקום שלכו חפץ, אבל, אדעת' דנפשי' — אג"ק אדמו"ר שליט"א ח"ז ב'צו (וראה הערה הבאה).

(4) ראה אג"ק הנ"ל ב'רכו: לצייר במחשבתו אחת היחידות מה ששאל ומה שענו לו ואח"כ ללמוד מתורתו.

קובץ יום הולדת

ט. לקבל על עצמו זהירות נוספת או הידור נוסף בענין פרטי (לפי ערכו, כמו בראש השנה⁵).

י. לערוך התוועדות של שמחה עם בני ביתו, חבריו וידידיו — שבה והודי' להקב"ה (ובאם אפשר — לברך "שהחיינו" על פרי חדש או בגד חדש), מתוך שמחה של תורה ושמחה של מצוה⁷.

(5) ויש להתחיל בזה בהוספת שיעור כדא"ח — אנ"ק הנ"ל בסו.

(6) ידוע אשר מהנכון לקבל איזה זהירות נוספת בראש השנה, ויש ללמוד מזה ג"כ על ראש השנה הפרטי בזמן הפרטי וכל אחר, היינו יום ההולדת, שאז מתחלת שנה חדשה הפרטית (ראה שיחת אחש"פ תשמ"ח הערה 33) — אנ"ק הנ"ל.

(7) שיחות: כ"ה אדר, אחרון של פסח (ועוד) ה'תשמ"ח.

בס"ד. משיחת אחרון של פסח ה'תשמ"ח

— ע"ד ההנהגה ביום הולדת —

כולל גם, ומלתם את ערלת לבבכם⁹, ולא רק הסרת הערלה הגסה (שנעשה ע"י עבודת האדם בזמן הזה, ומלתם. . אתם בעצמכם), אלא גם הסרת הקליפה הדקה (פריעה), שזהו דבר הקשה על האדם, וע"ז נאמר בביאת המשיח ומל¹⁰ ה' אלקיך את לבבך" (כמבואר באגה"ק¹¹), ועד לתכלית השלימות — והסירותי את לב האבן משרכם ונתתי לכם לב בשר¹².

ב. וע"פ הידוע שהמציאות דכללות ישראל משתקפת גם במציאותו של כל איש פרטי מישראל¹³ — מובן, שיש קשר ושייכות בין "יום הולדת אותך" דכללות ישראל (בחג הפסח) ליום הולדת דכל איש פרטי מישראל.

ולכן, בעמדנו בסיום וחותם דחג הפסח, "יום הולדת" עם ישראל — יש לעורר עוה"פ¹⁴ אודות סדר ההנהגה ביום הולדת דכאו"א מישראל, אנשים נשים וטף, לנצל את יום ההולדת לחיזוק והוספה בכל עניני יהדות, תורה ומצוות, החל מג' הקוין עמודים דתורה

א. מהענינים העיקריים דחג הפסח — הולדת עם ישראל, כלשון הכתוב: "לקחת לו גוי מקרב גוי", כמבואר בארוכה ובפרטיות בנבואת יחזקאל: "ומולדתיך ביום הולדת אותך¹⁵", "כש-בחרתי בך במצרים. . דימה הדבר ללידה (ובהמשך לזה) הזכיר כאן תיקוני הולד¹⁶, וממשיך בכתוב¹⁷, ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיון גוי רבבה כצמח השדה נתתיך גוי", כפי שאומרים בנוסח ה"הגדה" בליל הפסח מידי שנה בשנה.

ועפ"ז יש לומר, שענינו דאחרון של פסח — יום השמיני ללידת עם ישראל — הוא ע"ד ובדוגמת ברית מילה ביום השמיני ללידה, שאז נעשה "תחלת כניסת נפש זו הקדושה"¹⁸, ודוגמתו בנוגע ללידת כלל ישראל — "ואבוא בברית אותך. . ותהי לי¹⁹".

יש לקשר זה עם הידוע שאחרון של פסח קשור עם הגאולה העתידה (כמ' שנתל בארוכה²⁰) — כי, ענין המילה

(1) ראה תו"א ר"פ וארא. תרח שם צו, ב ואילך. סהמ"צ להצ"צ מצות ק"פ פ"ב (דרמ"צ עז, סע"ב ואילך). מכתב ר"ח ניסן שנה זו. ועוד.

(2) ואתחנן ז, לד.

(3) טז, ד.

(4) פרשיי ע"פ.

(5) שם, ו.

(6) שו"ע אדה"ז א"ח (מהדר"ב) סוס"ד.

(7) יחזקאל שם, ת. — ואף שענין זה קאי על הברית כהר סיני (כמבואר במפרשי הכתוב), י"ל, שהכנה ומעין זה נעשה כבר באחרון של פסח, שבו נשלם השבוע הראשון דספירת העומר, הכנה למית.

(8) בהשיות דלעיל ס"א ושינ.

(9) עקב יו"ד, טז.

(10) נצבים ל, ו.

(11) ס"ד קה, ב.

(12) יחזקאל לו, כו. ועד"ז שם יא, יט.

(13) להעיר גם מהמאמר הידוע (כשיט הוספות

סקט"ז: ושינ) העצם כשאתה תופס בחלקו אתה

תופס בכלול, והרי, כאו"א מישראל הוא חלק

מהמציאות דכללות ישראל, "קומה אחת שלימה"

(לקי"ת ר"פ נצבים), והחלק אלקה ממעל ממש"

(תניא רפ"ב), ולכן, משתקף בו העצם כולו —

ישראל וקו"ב"ה כולא חד" (ראה חז"ג עג, א).

(14) ראה גם שיחת כ"ה אדר. ועוד.

קובץ יום הולדת

עולם הזה (שחייב לברך עליי²⁰), כי אם, שמחה על עצם מציאותו.

ולהעיר, שיש מקום לסברא וקס"ד שמכיון שביציאתו לאויר העולם אין בו דעת להרגיש השמחה, ועאכו"כ להודות ולברך עלי, היו צריכים לקבוע חיוב של שבח והודי' על השמחה דהלידה (לא רק על אביו ואמו, אלא גם) על האדם עצמו²¹ — ביום הולדתו הי"ד²², לאחר שנשלמו י"ג שנה, ונתחייב במצוות²³.

ועד"ז ביום ההולדת בכל שנה ושנה²⁴ — שמצד הזכרון על ענין הלידה, יש מקום לחיוב שבח והודי' להשי"ת²⁵.

תפלה וצדקה¹⁵, להוסיף בהם ביום ההו' לדת עצמו, ולקבל החלטות טובות להמשיך ולהוסיף עוד יותר במשך השנה כולה.

ועוד וג"ז עיקר — לערוך התוועדות של שמחה (של מצוה) ביום ההולדת (עם בני ביתו, חבריו וידידיו כו'), שעיי"ז יתוסף יותר בקבלת החלטות טובות וקיומן במעשה בפועל, הן מצד ההתוועדות דכמה מישראל, כידוע¹⁶ ש.ההסכם אשר עושים שנים או רבים יש לזה חיזוק הרבה יותר מההסכם שעושה בפ"ע, והן מצד השמחה שמוסיפה זירון מרץ וחיות (עד לאופן דפריצת גדר¹⁷) בכל הענינים.

ג. ויש להוסיף עוד ענין עיקרי בזה — שביום הולדת יש מקום לענין של שמחה, שבח והודי' להשי"ת, על הלידה: לידה — הו"ע של שמחה, לכל לראש — שמחת ההורים שנולד להם בן או בת, ועד שיש חיוב על האב והאם לברך על שמחה זו¹⁸, וגם שמחה אצל כלל ישראל, שניתוסף עוד יהודי לכלל ישראל¹⁹.

ופשיטא, שזהו"ע של שמחה להנולד עצמו — לא רק שמחה על דבר פרטי (כ"כ שמחת לבב הבאה לאדם מטובת

(20) סדר ברכת הנהנין לאדה"ז רפ"ב.
 (21) ע"ד ובדוגמת חיוב שבח והודי' על החזרת הנשמה בגוף בכל יום ויום — "מודה אני כו' שהחזרת בי נשמתי כו'", ובשם ומלכות — אלקי נשמה שנתת בי כו' המחזיר נשמות לפגרים מתים".
 (22) ובנוגע לבת — ביום הולדתה הי"ג, לאחר שנשלמו י"ב שנה, ונתחייבה במצוות.
 (23) ואולי לפני"ז, כשנעשה בן י"ב שנה (ובנוגע לבת — י"א שנה), שאם יודע לשם מי נדר מחויב בנדרים (נדה מה, ריש ע"ב — במשנה. רמב"ם ה"ל נדרים רפ"א), או אפילו בשנים שלפני"ז, כהגיעו לכלל הבנה וחינוך, שתלוי "בכל תינוק לפי חריפותו וידיעתו בכל דבר לפי ענינו" (שו"ע אדה"ז א"ח סמ"ג ס"ג).

(24) להעיר ממארי"ל (שמור פט"ו, ט — ע"פ גירסת המהר"ז) עה"פ החודש הזה לכם ראש חדשים, משל למלך שהי עושה בכל שנה יום שמחה ללידת בנו כו', דעפ"ז י"ל, שהי"ט דפסח בכל שנה ושנה הוא ע"ד יום שמחה דלידת עם ישראל.
 (25) וי"ל שגם אצל ההורים צ"ל ענין של שמחה, שבח והודי' כו', ביום ההולדת בכל שנה ושנה (נוסף על השמחה דהלידה בפעם הראשונה, שמחה שמברכים עלי' — למנהג הנ"ל בפנים), וראה לקמן הערה 31.

(*) אבל, יש להעיר מהד"ן דברכת הגומל ש.קטן אין צריך להודות אפילו הגיע לחינוך מצוה" (סדר ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ג ה"ג).

(15) ראה אבות פ"א מ"ב.

(16) קונטרס החלצו פ"י (סה"מ תרנ"ט ע' סא).

(17) ראה המשן. שמח תשמח תרנ"ז (סה"מ תרנ"ז

ס"ע רכג ואילך).

(18) ברכות נט, ב. טשו"ע א"ח ר"ס רכג. סדר

ברכת הנהנין לאדה"ז פ"ב הי"ב.

(19) ובפרט שעייז מקרבים את הגאולה —

כמארי"ל (יבמות סב, סע"א. וש"ג). "אין בן דוד בא

עד שיכלו נשמות שבגוף, אוצר יש ושמו גוף,

ומבראשית נוצרו כל הנשמות העתידות להולד

ונתנם לשם" (פרשי ע"ז ה, רע"א).

ד. ויש להוסיף, שביום ההולדת בכל שנה ושנה (לא רק נזכרים על המאורע הלידה, אלא יתירה מזה — שבו ביום) חוזר ונשנה³² (מעין ודוגמת) ענין הלידה³³. והמקור לזה — בדברי הירושלמי:

בענין מלחמת עמלק („והי' כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל וגו'³⁴) — איתא בירושלמי³⁵: „מה הי' עושה (עמלק), הי' מעמיד (למלחמה עם ישראל) בני אדם ביום גינוסאי שלו (שהי' אותו היום יום לידתו), לומר, לא במהרה אדם נופל ביום גינוסאי שלו (ביום מולדתו, שאז, המזל השולט ביום ההוא עוזר לו), מה עשה משה עירבב את המזלות (שלא ישלט ביום ההוא המזל שנולד בו ויפול), הה"ד³⁶ שמש ירח עמד זבולה“.

ויש להביא דוגמא לדבר בהלכה — „יחיד שנעשה לו נס באיזה מקום . . חייב הוא עצמו, כשרואה אותו מקום לאחר שלושים יום, לברך ברוך . . שעשה לי נס במקום הזה . . ואם חוזר ורואה מקום זה לאחר ל' יום מראי' הראשונה חוזר ומברך, וכן לעולם“²⁶, ודוגמתו בזמן²⁷ — כאשר מגיע אותו זמן שבו נולד, זמן שמזכיר המאורע הלידה (כמו שהמקום מזכיר המאורע שאירע במקום זה) — יום ההולדת.

ובכל אופן, גם את"ל שאין חיוב דאמירת ברכה כו', פשוט, שאין זה שולל, ח"ו, נתינת שבח והודי' להשי"ת, ומתוך שמחה, בבוא יום הולדתו בכל שנה ושנה, כשזוכר ומתבונן בחסדי ה' עמו ביחס לכללות מציאותו²⁸, החל מעצם לידתו²⁹.

ולהעיר, שמצינו במדרש³⁰ ש„רוכ בני אדם מחבכים יום שהוא תשולם שנתו, שהוא כנגד אותו היום שנולד, ושמחין בו ועושים בו משתה“³¹.

ראה סי"ו): יש נוהגים לעשות בכל שנה את יום הלידה ליום טוב, וסימן יפה הוא, וכן נוהגים בכיתנו. — ונהרא נהרא ופשטי“.

32) להעיר גם ממ"ש (אסתר ט, כח) „הימים האלה נזכרים ונעשים“ — שהזכרון „נזכרים“ הוא באופן שהדבר חוזר ונשנה ונעשה („נעשה“) מחדש, כנפעם הראשונה (רמזו בס' תיקון שוכבים. הובא ונת' בס' לב דוד (להחידא) פכ"ט). וידועה הראי' מדברי המשנה (גיטין פ"ג מ"ח) „בשלשה פרקים בודקין את היין . . בהוצאת סמדר“, וטעם הדבר — כי בזמן התחלת גידול הענבים רגיל להיות נעשה שינוי גם ביין שבחבית, והיינו דבזמן הזה אשר הבורא קבע זמן התחלת גידול הענבים בפעם הראשונה, הנה בזמן הזה בכל שנה ושנה משך השפעת פרי הגפן ממקורו, לכן אז יפול שינויים אפילו בהיין דאשקד“ (סה"מ תש"ד ע' 13. ועוד).

33) ועי' יום הולדתו של אדה"ר — בראש השנה, שנשמחו מתחדשת בכל ר"ה (לקרי' נצנים מז, א. שה"ש ג, ב), ועי' בנוגע ליום הולדתו דכל אדם פרטי (שהוא כמו אדה"ר — ראה סנהדרין לו, א).

34) בשלח יז, א.

35) ר"ה פ"ג ה"ח, ובקרבן העדה.

36) חבקוק ג, א.

26) סדר ברכת הנהנין לאדה"ו רפי"ג (מברכות נד, א). — ולא עוד אלא שכל יוצאי ירכו של אותו אדם שנעשה לו נס באותו מקום . . חייבים הם ובניהם עד סוף כל הדורות לברך כשרואים המקום“ (שם).

27) להעיר גם מברכת הנסים (בחנוכה ופורים) — שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. — עי' מארוז"ל. על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלט לבוא, מיט כל הנשמה תהליך י"ה (כ"ר פי"ד, ט).

29) להעיר, שענין הלידה הוא מהענינים שבידו של הקב"ה שלא נמסרו ביד שליח" (תענית בתחלתה).

30) מדרש שכל טוב עה"פ וישב מ, כ.

81) ראה גם שו"ת גני יוסף ס"ד: יודע אני מאנשי מעשה שבכל שנה כשמגיע יום הולדתם מהדרין לברך שהחיינו על פרי או בגד חדש, ובעל ישרי לב נהג לעשות סעודה לת"ח בכל שנה ביום הולדתו. וכן כתב בכ"ו אש חי (חלק ההלכות — שנה א, פ' 1).

קובץ יום הולדת

שביום ההולדת של האדם, המזל שנולד בו (מזל שעה, שמשמש (לפחות) ג"פ במשך היום, בכל יום⁴²) הוא באופן של שליטה והתגברות (ביחס להאדם שנולד ביום זה) גם על שאר המזלות המשמשים ביום זה⁴³ לעזור לו כו'.⁴⁴

ועפ"ז, ענין השמחה ונתינת שבה והודי' כו' ביום ההולדת דכא"א מישראל, הוא — לא רק ביחס למאורע דהלידה בפעם הראשונה (שנזכר ביום זה), אלא גם ביחס לענין הלידה כפי שנעשה ביום זה ממש, שחזור ונשנה המשכת חיותו ע"י מזל זה⁴⁵ (ובאופן

וההסברה בזה — ע"פ האמור שביום ההולדת חוזר ונשנה ענין הלידה, חידוש המשכת החיות כו', ולכן, כשם שבי-לידתו קיבל חיותו ע"י המזל שנולד בו, הרי, גם ביום הולדתו בכל שנה ונשנה חוזר ונשנה המשכת חיותו ממזל זה, וכי אופן שמזל זה (שנולד בו) עוזר לו, עד לעזר באופן של התגברות, כלשון הכתוב⁴⁶ „וגבר“, מזלו גובר.

ולהעיר, שהמדובר כאן אודות התגברות המזל ביום ההולדת מידי שנה בשנה, הוא — לא בנוגע לי"ב המזלות ד"ב חדשים, טלה שור וכו' (שהרי, המזל מי"ב המזלות שנולד בו אינו משמש ביום ההולדת בכל שנה ונשנה, כפשוטו⁴⁷), כי אם, בנוגע לז' המזלות הקשורים עם ז' כוכבי לכת (חנכ"ל שצ"ם) המשמשים כל אחד בשעה שלו, כדאיתא במסכת שבת⁴⁸ „מזל שעה⁴⁹ גורם, האי מאן דבחה וכו"י⁵⁰, שז' מזלות אלו משמשים כל כ"ד שעות המעת-לעת, היינו, שבכל יום ויום משמשים כל שבעת המזלות (כל מזל בשעה אחת) ג' פעמים (יותר-י), אלא,

חוזרים ומשמשים ג' מזלות פעם רביעית (וביום שלאח"ז — ג' מזלות אחרים, וכן הלאה).

42) שלכן, ה"ז שייך ונוגע לפעולות דכל אדם, גם מי שאינו חכם בתכונה כלל, וגם כשאינו יודע השעה המדוייקת (והמזל המשמש בה) שנולד בה — בידעו שהמזל שנולד בו (איזה שיהי') ממש ביום זה (לכה"פ) ג"פ.

43) וי"ל, שמכיון שגם השפעת י"ב המזלות קשורה ושייכת לז' (המזלות ד) כוכבי לכת — פועל ה"מזל שעה" (שנולד בה) גם על המזל מי"ב המזלות (שנולד בו), שגם הוא (מזל טלה וכי"ב) יפעל בהתגברות יתירה (ביחס לאדם זה), אע"פ שמצ"ע אינו משמש ביום ההולדת ממש (אלא בימים שלפניו או שלאחריו).

44) ופעולת משה שע"רוב את המזלות" אף שעדיין שימשו כל שבעת המזלות, כולל גם מולם של העמלקים שנולדו בשעות אלו) — שלא ישובו ביום ההוא המזל שנולד בו, מכיון שהשפעתה (קצתה) מעורבת, או שנטלה במיעוט, וכי"ב.

45) שהרי, כללות הסוגיא בענין „מזל שעה" קאי גם — ואדרבה — בעיקר) בנוגע לישראל, וכדאיתא שם: „אמר רבה אנא במאדים כו", והובא גם לד"נא (לא רק בחלק האגדה והדרוש שבתורה) — שלא לעשות קידוש כליל שבת בזמן שליטת מזל מאדים

37) וכדי לדעת הזמן המדוייק שחוזר ומשמש המזל שנולד בו — צ"ל חכם גדול בחכמת התכונה.

38) קנ"א.

39) להעיר, שבהתחלת הסוגיא מובא גם הענין ד„מזל יום“, „האי מאן דבחד בשבתא וכו"י (הנולד כאחד בשבת), אבל, אין זה שייך ליום ההולדת בכל שנה ונשנה, שאינו חל באותו יום בשבוע שבו נולד. ועפ"ז י"ל, שכאשר יום ההולדת חל באותו יום בשבוע שבו נולד, אזי, ישנו גם העזר ד„מזל יום“. 40) ופשוט, שאין זה רק בנוגע להתכונות המיוחדות שנוכרו בהסוגיא, אלא, שכללות החיות שנמשך לאדם קשור עם (ונמשך ע"י) מזל השעה שבה נולד (ואדרבה — זוהי הסיבה לכך שיש לו גם התכונות המיוחדות השייכות למזל זה).

41) שהרי, גם לאחרי שימוש כל שבעת המזלות ג"פ (במשך כ"א שעות), נשאר עוד ג' שעות שבהם

(*) וביום ההוא עצמו — בשעות המלחמה דעמלקי פרטי זה, ורק במקום מסויים — (חלק מ)רפ"דים.

ומכיון שאין אדם יודע מה יהי בסופו, ואמרו חז"ל⁴⁹, "אל תאמין בעצמך כו'" — מה מקום לשמחה על הולדתו כשאינו יודע אם ישלים תכלית ומטרת בריאתו, לשמש את קונו?!

וכדרשת חז"ל⁵⁰ על הפסוק⁵¹ "טוב . . . יום המות מיום הולדו", "נולד אדם הכל שמחין מת הכל בוכין, ואינו כן, אלא נולד אדם ואין שמחין לו, שאין יודעין באיזה פרק ומעשים יעמוד, אם צדיק אם רשע אם טוב ואם רע, ומה הם צריכין לשמוח, שנפטר בשם טוב ויצא מן העולם בשלום".

ולא עוד, אלא, ש"נימנו וגמרו נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא"⁵², כי, "בתחלת לידתו (ש)אין יודע מה יהא בסופו"⁵³, ורק, "כשהוא צדיק, אשריו ואשרי הדור שהוא בתוכו"⁵⁴.

ועפ"ז יומתק שהעילוי דיום הולדת, שמחה וכיו"ב, נזכר במדרשי חז"ל רק אצל צדיקים⁵⁵, ולאחרי שנתברר שהיו צדיקים⁵⁶, ולא מיד בעת הלידה⁵⁷.

ו. אמנם, כד דייקת שפיר — אין

- 49) אבות פ"ב מ"ד.
50) קה"ר עה"פ (פ"ז, א ד). תנחומא ושמריר ר"פ ויקהל. ועוד.
51) קהלת ז, א.
52) עירובין יג, ב.
53) תנוד"ה שאלמלא — ע"ז ה, רע"א.
54) תוס' — עירובין וע"ז שם.
55) ולדוגמא: לידת האבות — ר"ה א, א. לידת יצחק (בהדגשה מיוחדת) — שמריר טו, יא. תנחומא בא ט. ובקשר לענין של שמחה — תנחומא ס"פ פקודי. ועוד.
56) ולכן, גם הענין ד"יומא טבא לרבנן" ד, ב. שתי"ד, ש"נפקי לי מרת"ה נתפרש בגמרא (מ"ק כח, א) רק אצל רב יוסף — שהיו לו סיבות מיוחדות להשמחה (הן בנוגע לשנים שעברו, והן בנוגע לשנים הבאות), כמש"ת בארוכה בלקו"ש ח"ה ע' 132 ואילך.
57) ושאינו משה רבינו, ש"ביום הולדו . . . שמחו

שהמזל שנוולד בו עוזר לו, עד לעזר באופן של התגברות — "וגבר ישראל", המשכת חיות חדש על כל השנה כולה⁴⁶.

ה. לכאורה, יש מקום לשאלה על השמחה שביום ההולדת:

התכלית והמטרה דלידת האדם, היא — כלשון חז"ל⁴⁷, "אני נבראתי לשמש את קוני", היינו, שיחנכוהו לתורה ומצוות, עד שיהי כן י"ג שנה ויום אחד, שאז יקיים תורה ומצוות בתור "מצווה ועושה"⁴⁸, במשך כל ימי חייו.

(שו"ע אדה"ז אר"ח סרע"א סיג). והפולוגטא (בהמשך הסוגיא) אם יש מזל ל"ישראל" או אין מזל ל"ישראל" הוא (לא בנוגע לעצם העובדה שהשפעת המזל על ישראל, אלא) בנוגע לאפשרות לשנות השפעת המזל ע"י הזכות דתפלה וצדקה (פרש"י ותוס' שם), אבל בענינים טובים — בודאי ישנה השפעת המזל גם (ובעיקר) ל"ישראל".

ותירה מזה: בישראל ניתוסף גם המזל דמקור הנשמה ושרשה, בכחי. א"י (שאינו מושג) שהוא המזל ד"ישראל" (ראה לקו"ת ר"פ האזינו. ועוד).

46) כמו "ראש השנה" (ראה לעיל הערה 33) שבו נמשך החיות לכל השנה כולה (לקו"ת נצבים מז, א"ב. עט"ר בתחלתו. ובכ"מ), ובאופן של עילוי והוספה משנה לשנה — בכל שנה ושנה . . . נמשך אור חדש . . . עליון יותר שלא היה מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה" (אגה"ק סי"ד).

47) משנה ובריייתא סוף מס' קידושין.
48) קידושין לא, סע"א. וש"נ. וראה רמב"ם הל' ת"ת ספ"א.

*) ולהעיר מהמשך הסוגיא בנוגע למזלו של אברהם, "צדק" — שפעל פערולחו בענינים טובים, מ-אן דבצדק יהא גבר צדקן ומצוות, וכתוב באברהם כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו וגו' ושמרנו דרך ה' לעשות צדקה מעשפט"ה (חדא"ג מהרש"א לשבת שם, ב), אלא שבנוגע ללידת בניו ה"י צורך לשנות המזל, צ"א מאצטגנינות שלך שאין מזל ל"ישראל, מאי דעתך דקאי צדק (שהוא מזל שלך) במערב מהדרגא ומוקמינא ל"י במוחך כו" (שבת שם).

— שהרי, ענין זה הובא במג"א⁶² בנוגע לכא"א מישראל⁶³, ש"מצוה על האדם לעשות סעודה ביום שנעשה בו בר מצוה כיום שנכנס לחופה"⁶⁴.

ועכצ"ל, שהשמחה ביום הבר מצוה היא — על יסוד הכלל בהלכה שכל ישראל בחזקת כשרות⁶⁵, היינו, שבודאי יקיים כל דיני התורה ומצוותי [ובלשון הרמב"ם⁶⁶, "מאחר שהוא מישראל . . . רוצה לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות", עד לדרגת ה"בינוני⁶⁷", ש"לא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם⁶⁸, אשר, "מדת הבינוני היא מדת כל אדם ואחרי" כל אדם ימשור"⁶⁹], ולכן שמח ביום שזכה⁷⁰ לחיוב במצוות⁷¹.

לומר שטעם הנ"ל שולל ענין של שמחה ביום הולדת, כי:

איתא בזה"ר⁶⁸ שביום הבר מצוה של רבי אלעזר, עשה רשב"י שמחה גדולה, כמו ביום החופה, ולכאורה, ע"פ סברא הנ"ל שאין לשמוח ביום ההולדת מכיון שלא ידוע מה יהא בסופו — בודאי שאין לשמוח גם (ובמכ"ש וק"ו) ביום הבר מצוה, שאז מתחייב בכל המצוות, וגם נעשה בר עונשין⁶⁹!

ואין לומר שהשמחה דבר מצוה הו"ע השייך רק לרשב"י, שמכיון שאמר "ראיתי בני עלי' והו' מועטין כו' אם שנים הם אני ואלעזר בני⁶⁹, היינו, שהי' ברור, אצלו, באופן של ר"א" ("ראיתי כו'"), גודל צדקתו של ר"א בנו, עד כדי כך, שאם שנים הם בודאי ש"ר"א בנו אחד מהם, מסתבר לומר שגם ביום הבר מצוה ראה כבר ש"ר"א בנו יהי' צדיק⁷⁰.

שמחה גדולה" (תודה"א אמר כמשה — נזיר יד, א) — מכיון ש"בשעה שנוגד נתמלא הבית כולו אור" (סוטה יב, א). וראה לקו"ש חכ"ו בתחלתו.

(58) ראה ז"ח בראשית יו"ד, סע"ג, טו, ד.
(59) וי"ל דוגמא לדבר — שאין מברכים שהחינו במצוות מילה משום צערא דינוקא (אבודרהם ברכות שער ג. הגהות מיימוניות ה"ל מילה פ"ג ה"ג).
(60) סוכה מה, ב.

(61) ואין זה סתירה לבחירתו התפשית של ר"א — כי, מובן בפשטות שידיעת איזה דבר אינה סיבה להדבר, ללא להיפך, הידיעה מסובבת מהדבר, וכמו"כ בידיעת העתידות — ובנז"ז, ידיעת ראייתו רשב"י ש"ר"א בנו יהי' צדיק כו' — שבחירתו של ר"א היא הסיבה לידיעה וראי' של רשב"י.

ומ"ש הרמב"ם (הל' תשובה ספ"ה) ש"תשובת שאלה זו (רידיעה ובחירה) ארוכה מארץ מדה כו'", ואין בנו כח לידע היאך ידע הקב"ה כו' — כי, ידיעת הקב"ה אינה מחמת הדבר שידוע, כי אם, שידוע מצד עצמו, ולכן, יש מקום לשאלה שידיעתו ית' תשפיע על האדם, משאי"כ ידיעת האדם, גם ידיעת העתידות — שהיא מסובבת מהדבר, וראה בארוכה לקו"ש ח"ז ע' 365. הדרך על הרמב"ם תשמ"ז הערה 14. וש"ב.

(62) א"ח סרכ"ה סק"ד.

(63) ועפ"ז י"ל שהחידוש בסיפור הזהר אודות הנהגת רשב"י הוא רק בנוגע לפרט"י הדברים בנוגע להילולא זו (סעודתא רבה . . . חפה כל ביתא במאני דיקר . . . והוה קא בדח טובא . . . כדיוחא שלימתא . . . אסחר אשא בכיתא . . . חמו קיטורא דהוה סליק מכיתא כו'), אבל כללות ענין של שמחה ביום הבר מצוה, הי' דבר הרגיל אצל כולם.

(64) ראה גם מהרש"ל (ביש"ש לביק פ"ד סל"ז — הובא במחצית"ש א"ח שם) שמביא ראי' לזה מדברי הגמרא (ביק פו, א, קידושין לא, סע"א), השתא דשמענא . . . גדול המצווה ועושה . . . עכידנא יומא טבא לרבנן, ואם על הבשורה דגדול המצווה ועושה" רצה לעשות י"ט — על בוא העת וזמן ד"מצווה ועושה" עכ"כ שראוי לעשות י"ט.

(65) רמב"ם הל' קידושין פ"ב ה"ב (וראה גוי"כ שם) השגות הראב"ד הל' גירושין פ"י ה"ט. ובכ"מ.

(66) הל' גירושין ספ"ב.

(67) ראה תניא פ"ב.

(68) ע"ד לשון הרמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ב) ומהי התשובה . . . ויעיד עלי' יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם, היינו, שמעמדו ומצבו בהוה הוא באופן, שלא ישוב לזה החטא לעולם.

(69) תניא פ"ד.

(70) כמארז"ל, רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות" (מכות כג, ריש ע"ב — במשנה).

(71) והטעם שאין מברכים שהחינו על שמחה

ז. ע"פ האמור לעיל ניתוסף עוד טעם לעריכת התועדות של שמחה ביום הולדת דכא"א מישראל, אנשים נשים וטף — שמחה שיש בה שבת והודי' להשי"ת על עצם לידתו וכללות מציאותו.

ויש להוסיף עוד ענין בנוגע לאנשים ונשים לאחרי בר מצוה ובת מצוה — שהשמחה דיום הולדת היא לא רק על עצם הלידה אלא גם על שביום זה זכה להיות מצווה ועושה⁷³, אשר, גם ענין זה חוזר ונשנה בכל שנה ושנה, "הימים האלה נזכרים ונעשים"⁷⁴.

בסגנון אחר: השמחה דיום הולדת היא (א) על הולדת גשמיית — יום הלידה, (ב) ועל הולדת רוחנית — יום הבר מצוה⁷⁵, "גמר ועיקר כניסת נפש הקדושה באדם . . . בייג שנה ויום א' לזכר וי"ב לנקבה, שלכן נתחייבו אז במצוות מן התורה"⁷⁶.

ובפרט כשעריכת התועדות של שמחה ביום ההולדת קשורה עם שמחה של תורה ושמחה של מצוה, ע"י ההוספה בתורה תפלה וצדקה, וקבלת החלטות טובות כו' (כנ"ל ס"ב) — שמנצלים יום ההולדת (שמזלו גובר⁷⁶) להוסיף בתכלית ומטרת בריאתו, לשמש את קונו.

ומזה מובן גם בנוגע להשמחה ביום ההולדת⁷⁷ — היום שבו ירדה נשמתו לעולם כדי שיוכל לשמש את קונו ע"י קיום התומ"צ, ומצד חזקת כשרות בודאי יתנהג כן בפועל ממש, ובפרט כשה-שמחה היא ביחד עם הוספה בתומ"צ, וקבלת החלטות טובות כו', היינו, שה-חזקת כשרות באה לידי פועל ממש בה-שמחה שביום ההולדת גופא.

זי. הוא (לא מפני שיש ספק שמא לא יקיים המצוות, ח"ו, אלא) מפני שברכת שהחיינו אינה אלא על שמחת הלב בדבר שישנו בפועל ובגלוי בהוה, ולא על דבר שיהי' בעתיד⁷⁸, כבנדודי, קיום התומ"צ במשך כל השנה ובמשך כל ימי חייו. ולהעיר, שגם לדעת החת"ס (בשרית אריח סנה"ה) שהנכנס לחיוב מצוות צריך לברך שהחיינו, וע"כ יכרך כל בר מצוה בתחלת הנחת תפילין על כל מצוות שעתיד לעשות כל ימיו⁷⁹ — הרי, מדגיש שברכה זו צ"ל, בתחלת הנחת תפילין, היינו, מצוה שמקימה בפועל ממש תיכף ומיד (אלא שמכוין גם על כל מצוות שעתיד לעשות כל ימיו).

72) ומשארז"ל, נוח לו לאדם שלא נברא כו' (כנ"ל ס"ה) — מבאר רבינו הזקן (לקרות ראה כט, א) ש.לא אמרו חזי טוב לו שלא נברא, דזה א"א לומר שהרי הירידה . . . היא בשביל עלי גדולה ונפלאה לאין קץ . . . וע"כ אמרו שנחזק וקל ה' לו שלא נברא . . . משיכנס בתוך המלחמה עצומה כו'.

•) אף שמקילים בה (גם במקום של ספק כו'), מכיון שאינה דומה לשאר ברכות, להיותה על שמחת לבו של אדם (ראה אנציק' תלמודית ערך ברכות ע' דש, ושי"ט).

••) להעיר גם מהשייכות לאחרון של פסח — שהרי, מהטעמים (בפנימיות הענינים) שאין מברכים שהחיינו בימים האחרונים דפסח, הוא, מכיון שהשמחה דימים האחרונים דפסח קשורה ושייכת להגאולה העתידה, ועל שמחה שתהי' בעתיד אין מברכים (ראה לקריש ח"ב ע' 545, ועוד).

•••) לאחר אריכות השקו"ש ע"ד היתר והקולא בברכת שהחיינו במקום שנהגו (בענין דוגמתו), ומסיים, והיכי דלא נהיג לא נהיג כו'.

73) ראה לעיל הערה 64.

74) ראה לעיל הערה 32.

75) להעיר מזה"ב צח, רע"א: "כד מטה דוד לתליסר שנין חכה בהוהא יומא דעאל לארכיסר כדיו כתיב (תהלים ב, ז) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך", ושם קא, א: "כד סליק אינש (לא רק דוד, אלא כל אדם) לריג שנין, מה כתיב ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך", היינו שביום הבר מצוה נולד ממש.

76) כולל — עזר מיוחד שעניני העבודה דתומ"צ יהי' באופן של התגברות.

והעיקר — שהפעולה בעניני יום הולדת דכל איש פרטי בישראל, תמהר ותזרו עוד יותר את שלימות הלידה דכללות ישראל, כידוע⁸¹ שהגלות נמשל לעיבור והגאולה ללידה, „כימי⁸² צאתך מארץ מצרים (ויתירה מזה) אראנו נפלאות“⁸³.

וזוכים לקיום היעוד⁸⁴, „ולציון יאמר איש ואיש יולד בה“, „זה ה' ממשפחת הנולדים בציון“⁸⁵, „זה יולד שם“⁸⁶, שרואים בגלוי — מראה באצבעו ואומר זה⁸⁷ — שכאורא מישראל הוא „ממשפחת הנולדים בציון“ (ירושלים), מכיון שניכר עליו בגלוי הענין ד„ירוֹ-שלים“, שלימות היראה⁸⁸, ועד להמשך וסיום המזמור „ושרים כחוללים כל מעיני בך“⁸⁹, שלימות השמחה⁹⁰, ע"ד מ"ש לעתיד לבוא „נגילה ונשמחה בך“⁹¹, במהרה בימינו ממש.

ח. ויה"ר שההצעה האמורה — לחגוג את יום ההולדת דכאורא מישראל ע"י הוספה בעניני תומ"צ מתוך התוועדות של שמחה — תתקבל אצל כל בנ",

אשר, גם אם עד עתה לא ה' הדבר נהוג ומפורסם כו', הרי זה כבכו"כ עניני תומ"צ שנתגלו בזמנים מיוחדים, וב-פרט ענינים שמדברי סופרים ומנהגי ישראל כו' שנתגלו ע"י תלמיד ותיק וכו', ורבינו „עשרה מישראל“ שכבר נהגים כן כו"כ שנים בפועל — בודאי עדיף מתלמיד ותיק אחד, ובנדוד"ד ועיקר — שכבר נתקבל ע"י כו"כ מישראל ומספרם הולך וגדל,

ובפרט בימינו אלו, אשר, מכיון ש„החושך יכסה ארץ גו"מ“⁷⁷, חושך כפול ומכופל דעקבות משיחא⁷⁸, יש להוסיף ולהרבות יותר באור, ע"י הוספה בעניני טוב וקדושה, כולל גם — עניני הרשות, כ„יום הולדת“, לנצלו באופן ד„בכל דרכיך (דרכים שלך) דעהו“⁷⁹, שעל ידו יתוסף עוד יותר בתומ"צ⁸⁰, כפי שכבר ניסו וראו את התוצאה בפועל ממש.

דיום ההולדת בדורנו זה דוקא — כדי לסיים גם הכירורים האחרונים בעניני הרשות.

(81) ראה תר"א ותו"ח וסהמ"צ שבהערה 1. שיחות דלעיל ס"ז. ועוד.

(82) מיכה ז, טו.

(83) ראה אוה"ת נ"ך עה"פ (ע' תפז). וש"נ.

(84) תהלים פו, ה.

(85) פרש"י שם, ד.

(86) תהלים שם, ד"ו.

(87) ראה תענית בסופה. שמור"ר ספכ"ג. פרש"י בשלח טו, ב.

(88) ראה לקו"ת פ' ראה כט, ד. שה"ש ו, ג. ובכ"מ.

(89) שם, ז.

(90) וי"ל, שהשמחה („שרים כחוללים“) קשורה גם עם ענין הלידה בציון, „איש ואיש יולד בה“ —

ע"ד ובדוגמת השמחה דיום הולדת, כגיל בארוכה. (91) שה"ש א, ד.

(77) ישע"י ס, ב.

(78) ה"עיר, שבעקבות משיחא, דור האחרון של הגלות, ניתוסף בהשמחה דיום הולדת — כ"י מלבד החוקת כשרות דכאורא מישראל (שימלא תכלית בריאתו), שנה גם הבטחתו של הקב"ה שלא ידח ממנו נדח" (ש"ב יד, יד), ובודאי יעשה תשובה בגלגול זה או בגלגול אחר (הל' ת"ת לאדה"ו פ"ד ה"ג), ומכיון שנמצאים בדור האחרון, בהכרח שיקויים הדבר בגלגול זה.

ול"העיר גם מפס"ד הרמב"ם (הל' תשובה פ"ו ה"ה) הבטיחה תורה סטוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו ומיד הו' נגאליו".

(79) משלי ג. ו. וראה ברכות סג, א. רמב"ם הל' ענות ספ"ג. שו"ע אדה"ו א"ח סקניו ס"ב.

(80) וי"ל שזהו א' הטעמים לפירסום ההנהגה

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח אייר ה'תשל"ג

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דפירושי עולם הבא במשנה זו הוא עולם התחי, וכדמוכח מהמשך המשנה ואלו שאין להם חלק לעולם הבא האומר אין תחיית המתים מן התורה, שהטעם על זה הוא כדאיתא בגמרא¹ הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה. וכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דבגן עדן כתיבי מי יעלה בהר הוי' גו' נקי כפים ובר לבב גו', שישנם כמה תנאים בכדי לעלות לג"ע, אפילו לג"ע התחתון, משא"כ בנוגע עולם התחי כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. וצריך להבין, הרי הגילוי שיהי' בעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע, גם מהגילוי שבג"ע העליון, גם מדרגא הכי נעלית שבג"ע [וכמובן גם מהענין דתחיית המתים עצמו, דיקומו לתחי' כל ישראל, גם הנשמות שנמצאים בג"ע כמה אלפים שנה, וג' פעמים בכל יום הם מתעלים לדרגא נעלית יותר, ואעפ"כ לע"ל יתלבשו בגופים, כי הגילוי דעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע, גם מדרגא הכי נעלית דג"ע², ואעפ"כ בכדי לזכות להגילוי דג"ע צ"ל כמה תנאים, והגילוי דעולם התחי יהי' לכל ישראל.

ב) ויובן זה בהקדים הביאור דענין זה שהגילוי דעולם התחי הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע. דלכאורה, כיון שג"ע הוא עולם הנשמות (נשמות בלא גופים), ובעולם התחי יהיו נשמות בגופים, מהו הביאור בזה שבעולם התחי, כשהנשמה תהי' מלובשת בגוף גשמי, יהי' גילוי נעלה יותר מבג"ע. והגם שלע"ל יהי' הגוף בתכלית הזיכוך, וכמו גופו של אדה"ר (יצירי כפיו של הקב"ה)¹⁰, שהי' מכהה

(1) משנה סנהדרין ר"פ חלק.

(2) רע"ב (ועוד) לסנהדרין שם. מדרש שמואל על מס' אבות בתחתון.

(3) סנהדרין שם (צ, א).

(4) תהלים כד, ג-ד.

(5) כ"מ בדי"ה כי ישאלך שבערה הבאה. ולהעיר מהמשך תער"ב ח"ב ר"פ שעט (ס"ע תשעט).

ולהעיר מתגיגה (טו, ב) דלולי תפלת ר' מאיר לא הי' אחר נכנס לג"ע (לג"ע התחתון).

(6) די"ה כי ישאלך עטרית (סה"מ עטרית ס"ע שנא ואילך), הישית (סה"מ הישית ס"ע 44 ואילך).

(7) כדעת הרמב"ן בשער הגמול בסופו (בהוצאת שאוועל — ע' שט). וכ"ה ההכרעה בתורת החסידות —

ראה לקו"ט צו טו, ג. דרושים לשבת טובה סה, סע"ד. סה"מ צ להצ"צ מצות ציצית (דרמ"צ יד, ב). ובאוה"ת חוקת (ס"ע תתט. שם כ"ך ה ע' איתרלו): ואדה"ו בהדרושים מזכיר רק דעת הרמב"ן.

(8) די"ה כי ישאלך תרניד (סה"מ תרניד ע' רכ). המשך תער"ב שם (ריש ע' תשפ). סה"מ קונטרסים ח"ב תיב, א. ועוד.

(9) ראה בר פכ"ד, ה. קה"ר פ"ג, יא (ב).

(10) ראה בארוכה סה"מ עטרית ע' תטו: ה'תשי"א ע' 209, דכיון שהווייתו של הגוף יהי' מהקב"ה ע"י טל

תחי, לכן יהי' כמו גופו של אדה"ר יציר כפיו של הקב"ה.

קובץ יום הולדת

לגלגל חמה¹¹, ויתירה מזו, שלע"ל יהי' הגוף בתכלית השלימות עוד יותר מכמו של אדה"ר¹², הרי זהו לכאורה ביאור רק על זה שלע"ל יהיו הנשמות המלוכשים בגופים כלים לקבל גילוי נעלה יותר מהגילוי שמתגלה עכשיו לנשמות בלא גופים. אבל אין בזה ביאור על זה שהגילוי דלע"ל יהי' דוקא לנשמות בגופים. דהגם שגם לע"ל, כשהגוף יהי' בתכלית השלימות, יהי' גוף גשמי, דההגבלות שבדבר גשמי הם יותר מההגבלות שבדבר רוחני¹³, וכמו ההגבלה דזמן ומקום שהיא (בעיקר) בדברים גשמיים¹⁴, ואעפ"כ, בכדי שהנשמה תוכל לקבל הגילוי דלע"ל, הוא דוקא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי. והיינו, שמהחילוקים בין הגילוי דג"ע והגילוי דלע"ל הוא שבכדי לקבל הגילוי דג"ע הוא ע"י ההפשטה מדברים הגשמיים. שקודם עליית הנשמה לג"ע צריך להיות תחלה הטבילה בנהר דינור לשכוח חיזו דהאי עלמא¹⁵. [ועד"ז הוא בהעליית שבג"ע עצמו, שבכל עלי' צריך תחלה לשכוח ההשגה והתענוג ומדריגה התחתונה¹⁶]. ובכדי לקבל הגילוי דלע"ל הוא ע"י שמתלבשת בגוף גשמי.

ג) **והנה** כתיב¹⁶ זאת התורה אדם, שהתורה היא בדוגמת אדם. דכמו. שהאדם מורכב מגוף ונשמה, עד"ז הוא בתורה שיש בה גוף ונשמה. ובכללות הוא החילוק בין תורה למצוות¹⁷. דרמ"ח מצוות הם רמ"ח אברים דמלכא¹⁸, ע"ד אברי הגוף, והתורה היא הדם הוא הנפש¹⁹ שממשכת חיות בהאברים דהמצוות²⁰. וזהו שהמצוות הם בזמן ומקום והתורה היא למעלה מזמן ומקום [שלכן כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה²¹], גם כשאינו בזמן ומקום ההקרבה²⁰, כי הגוף שהוא גשמי

-
- 11) ויק"ר פ"כ, ב. מדרש משלי בסופו. וראה תקו"ז בהקדמה (י, ב). ועיין ב"ב נח, א. ובסה"מ עטר"ת ותשי"א שם "שהי' גופו מוזכר וטהור לגמרי כמו אור . . שהי' הגוף כחומר אל הצורה שהיא הנשמה שהי' בערך זל"ז".
- 12) ראה סה"מ עטר"ת ותשי"א שם.
- 13) ולהעיר גם מהמובא לעיל הערה 11, דמעלת גופו של אדה"ר (ועד"ז הגוף שהי' לע"ל) שהי' כחומר אל הצורה, דמזה מובן שגם כחומר מוזכר בתכלית, הצורה היא נעלית יותר מהחומר.
- 14) וזה שגם בדברים רוחניים יש מקום וזמן רוחני, הוא לפי דברים אלו הם גשמיים" בערך הרוחניות ממש. ולהעיר מתניא פמ"ח (סז, סע"ב) "לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות", אף שמדבר שם במקום רוחני.
- 15) זח"א ר"א, א. וראה ד"ה כי ישאלך עטר"ת פ"א (סה"מ שם ע' שנב). היש"ת פ"א (סה"מ שם ע' 45).
- 16) וראה ד"ה לה"ע תחיית המתים התשמי' ס"ה (סה"מ מלוקט ח"ג ע' לו). וש"נ.
- 17) חוקת יט, יד. וראה סה"מ ה'תש"א ע' 99.
- 18) בסה"מ ה'תש"א שם (וראה גם זח"ג קנב, א) מדובר בענין הגוף ונפש שבתורה עצמה. וי"ל, דכיון שהענינים כלולים זה מזה, לכן גם בתורה יש גוף, ועד"ז במצות, שיש בהם נפש, דכוונת המצוות היא הנפש שבהם.
- 19) ראה תקו"ז ת"ל (עד, סע"א). הובא בתניא פ"ד. שם רפכ"ג. ועוד.
- 20) ראה יב, כג.
- 21) לקו"ת במדבר ג, א.
- 22) מנחות בסופה. שו"ע אדה"ז א"ח מהדו"ת סוף ס"א. מהדו"ק שם ס"א. ה'ל' ת"ת פ"ב ס"א. וראה לקו"ש ח"ח ע' 413 הערה 25 ובשו"ת שם.

הוא מוגדר בזמן ומקום, והנשמה שהיא רוחנית היא למעלה מזמן ומקום. וכמו שהוא בתורה ומצוות עצמם, עד"ז הוא בנוגע לשייכותם להתורה והמצוות להאדם הלומד ומקיים המצוות. דלימוד התורה שייך בעיקר להנשמה וקיום המצוות להגוף.²²

והנה ידוע²³ דזה שהתורה היא למעלה מהמצוות הוא כמו שהתומ"צ נמשכו בגילוי, אבל בשרשם, המצוות הם נעלים יותר. דהתורה היא חכמתו ית' והמצוות הם רצונו ית', רצון שלמעלה מחכמה²⁴. ויתירה מזו, דגם לאחרי שהתומ"צ באו בהמשכה ניכר בגילוי מעלת המצוות, דהתורה היא פירוש וביאור המצוות²⁵.

ומזה מובן, שעד"ז הוא בנשמה וגוף שבאדם [שהם בדוגמת תורה ומצוות], דהגם שחיות הגוף הוא מהנשמה, שרש הגוף הוא למעלה משרש הנשמה [וכמבואר במק"א²⁶, שהאבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד נשמתם, בניס אתם להוי אלקיכם²⁷, היא כמו אהבה טבעית כביכול, ע"ד אהבת אב לבנו. היינו, ששרש אהבה זו הוא ממדריגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב, ואינה מעצמותו ממש. משאי"כ האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד הגוף שלהם, היא (לא מצד מעלת הגוף, גם לא המעלה דבן, מעלה עצמית, אלא) מצד זה שהקב"ה בחר בהגוף דישראל²⁸, בבחירה חפשית, שבחירה זו היא מעצמותו]. וזה גופא שהנשמה נמשכת להחיות את הגוף הוא מפני העילוי של הגוף מצד שרשו (בדוגמת זה שהתורה מפרשת ומבארת המצוות, מפני שהמצוות הם למעלה מהתורה).

ד) והנה ידוע²⁹ דזה שבהחיוב דקיום המצוות כל ישראל הם שוים ובהחיוב דלימוד התורה יש כו"כ מדריגות, דביושבי אהל שיש להם פנאי החיוב דוהגית³⁰ בו יומם ולילה הוא כפשוטו, ובעלי עסקים יוצאים ידי חובתם בפרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית³¹, הוא, כי המצוות הם רצון העליון (כנ"ל), ורצון הוא למעלה מהתחלקות, והתורה היא חכמתו ית', ובחכמה יש התחלקות.

(22) ראה תניא פליה (מד, סע"א ואילך), ושם פלי"ז (טט, א"ב). ובכ"מ.

(23) לקו"ת אחרי כח, א. ובכ"מ. ולהעיר שבלקו"ת שם לפני"ז (כו, ד ואילך) מבואר המעלה דתורה לגבי מצוות (ומובא שם הלקו"ת במדבר שבעה ערה 20), ואעפ"כ מבאר שם (כח, א) שבשרשם המצוות הם גבוהים יותר.

(24) סהמ"צ להצ"צ טו, ב. ובכ"מ.

(25) לקו"ת אחרי שם כו, ד.

(26) ראה בארוכה סה"מ מלוקט ח"ג ע' רעו.

(27) ראה יד, א. ובתניא רפ"ב שזה קאי על הנשמה.

(28) תניא פמ"ט (טט, סע"א ואילך). וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 120.

(29) המשך תער"ב ח"א פ"ד (ע' ח). פני"ב (ע' צג).

(30) ל' הכתוב — יהושע א, ה.

(31) מנחות צט, ב. ה"ל ת"ת לאדה"ז פ"ג הי"ד.

קובץ יום הולדת

ויש לומר, שעד"ז הוא בנוגע ללימוד התורה וקיום המצוות בפועל, דזה שקיום המצוות הוא בכל ישראל, דאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון³², משא"כ בלימוד התורה, הוא, כי אפשר להיות איזה חסרון בישראל הוא רק בהגילויים³³, וכיון שהמצוות הם רצון העליון ושייכים להגוף שבו הוא בחירת העצמות, לכן ענין זה (בקיום המצוות) הוא בכל ישראל.

(ה) וזהו³⁴ כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא, דהגם שהגילוי דעולם הבא (עולם התחי) הוא נעלה יותר מהגילוי דג"ע ומ"מ גילוי זה יהי לכל ישראל, כי בג"ע היה הגילוי דהתורה שלומדים בעוה"ז, ולע"ל בעולם התחי יהי הגילוי דהמצוות שמקיימים עכשיו. וכיון שקיום המצוות הוא בכל ישראל כנ"ל, לכן, כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא. וזהו שהגילוי דעולם התחי יהי לנשמות בגופים דוקא, כי קיום המצוות שייך בעיקר להגוף, כנ"ל. ויש לומר, דזה שהגילוי דעולם התחי יהי גם להנשמות (שיתלבשו אז בהגוף), הוא ע"ד מאמר רז"ל³⁵ גדול תלמוד שמביא לידי מעשה, דע"י שהתלמוד מביא לידי מעשה נעשה גדלות בתלמוד. [וע"ד המבואר בהמשך תרס"ו³⁶, דכאשר הלימוד הוא בנוגע לפסק דין בפועל ממש, אז הוא מייגע עצמו יותר ובא לעמקות יתירה בהענין].

ועפ"ז יש לומר, שבמעלת התורה דלע"ל, תורתו של משיח, שני ענינים. זה שאז יהי הגילוי דשלימות התורה מצד עצמה, והעילוי שיהי אז בתורה ע"י העילוי דמצוות. ועד"ז הוא בנוגע לנשמה, דנוסף לזה שאז יתגלה שרש הנשמות עצמם, תקבל הנשמה גם הגילוי דמעלת הגוף (בחירת העצמות בהגוף).

ויהי רצון, שע"י מעשינו ועבודתינו³⁷, ובפרט ע"י העבודה דיפוצו מעיינותיך חוצה³⁸, נזכה ללימוד תורתו של משיח, מפיו של משיח, בקרוב ממש.

(32) חגיגה בסופה.

(33) ואף שגם שרש הנשמה הוא בהעצמות — יש לומר, דכיון שאהבת הקב"ה לישראל היא כמו אהבה

טבעית (כנ"ל בפנים), לכן, לגבי הענין דבחירת העצמות בהגוף, הוא דוגמת ענין הגילויים. ועצ"ע.

(34) בהבא לקמן, ראה בארוכה ד"ה לה"ע תחיית המתים דלעיל הערה 15 ס"ב (סה"מ מלוקט ח"ג ע' לד). וש"נ.

(35) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

(36) ע' שז ואילך.

(37) ראה תניא רפ"ז.

(38) שע"ז אתי מר דא מלכא משיחא — כמ"ש באגה"ק המפורסמת של הבעש"ט, נדפסה גם בכתר שם

טוב בתחלתו.

בס"ד. יום ג' פ' דברים, ה' מנחם-אב ה'תשכ"ה*

בלע המות לנצח ומחה הוי' אלקים דמעה מעל כל פנים, ומבאר אדמו"ר מהר"ש במאמרו ד"ה זה, דזה שלע"ל יהי' בלע המות לנצח הוא לפי שאו יהי' ואת' רוח הטומאה אעביר מן הארץ. ויובן זה בהקדים הטעם דהמבואר בקרא (דלקמן) שע"י חטא עה"ד נעשה מיתה בעולם, היינו שמיתה וחטא עה"ד שייכים זל"ז. והענין הוא, דע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טוב ורע. דמציאות הרע הי' גם קודם החטא, אלא שאז הי' הרע מובדל מהטוב, וכידוע: שבתחלת הבריאה הי' מדור הקליפות למטה מהעולמות דקדושה, וע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טוב ורע (בכל העולם), שהרע מעורב בהטוב והטוב בהרע, ועד אשר אין טוב בלא רע ואין רע בלא טוב. וזהו מ"ש ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם, דלכאורה, הרי בריאת האדם (מלכתחילה) היתה באופן שיהי' חי לעולם, והטעם על זה שנצטווה שלא לאכול מעה"ד הוא בכדי שלא ימות (כמ"ש ומעץ הדעת גו' לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות), ומה איכפת שיאכל מעה"ח ויהי' חי לעולם. ומבאר אדמו"ר הזקן¹⁰, דמכיון שע"י חטא עה"ד נתערב רע בהאדם, לכן, ועתה (לאחרי חטא עה"ד) יש לחשוש פן ישלח ידו גו' וחי לעולם, כי כשיהי' הוא חי לעולם, גם הרע המעורב בו יהי' לו קיום לעולם. ועפ"ז יש לומר, דזה שע"י חטא עה"ד נעשה מיתה בעולם הוא בכדי שלא יהי' קיום להרע, כנ"ל.

ויש לומר, דהמיתה בעולם שנעשתה ע"י חטא עה"ד היא מסובבת מהחטא עצמו. והענין הוא, דענין החיות הוא בקדושה דוקא, משא"כ הרע והטומאה (היפך

(*) יום סיום אמירת קדיש אחרי הרבנית הצדקנית מרת חנה ע"ה, אמו של — יבלח"ט — כ"ק אדמו"ר שליט"א.

(1) ישע"י כה, ת.

(2) דשנת תרכ"ח — נדפס בסה"מ תרכ"ח ע' מ. ולאחריו בא ד"ה רבת את ריבם, שהוא דרוש הנ"ל עם הוספות.

(3) זכרי' יג, ב.

(4) תו"א בראשית ה, ג ואילך. וראה מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"ד ע' א'קעו ואילך. ד"ה דבר וגו' כי אתם עוברים וגו' תרנ"א (סה"מ תרנ"א ע' קצז). ובארוכה — ד"ה ושבתה במאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"ב ע' תדש ואילך. ד"ה הנ"ל תרס"ב (סה"מ תרס"ב ע' ש ואילך).

(5) ל"ת להאריז"ל פ' בראשית ד"ה ונבאר מעלת אדה"ר. אוה"ת דרושים לפסח ע' תשנח. סוף המשך פדה בשלום תרנ"ט (סה"מ תרנ"ט ע' קעו) ותש"ד (סל"ג — סה"מ ה'תש"ד ס"ע 139 ואילך). ועוד.

(6) ראה בארוכה ד"ה ושבתה הנ"ל, דע"י חטא עה"ד נעשה תערובות טו"ר. בכל ד' הסוגים דדצח"מ.

(7) ראה לקו"ד כרך א פז, א ואילך.

(8) בראשית ג, כב.

(9) שם ב, יז.

(10) בתו"א שם.

קובץ יום הולדת

הקדושה) הם מות¹¹, ולכן, מכיון שע"י חטא עה"ד נתערב רע בהאדם, מות רוחני, מזה נשתלשל בו גם מיתה כפשוטה. וזהו גם מה שלע"ל יהי' בלע המות לנצח, דמכיון שאז יתבטל הרע, מות הרוחני¹², עי"ז יהי' במילא גם בלע המות כפשוטו.

ב) והנה הטעם על זה שדוקא לע"ל יתבטל הרע (מות הרוחני, ובמילא גם המות כפשוטו) הוא, כי אז יהי' גילוי אור נעלה ביותר, שלגבי אור זה, מתבטלים במילא כל המנגדים. ומבאר בהמאמר¹³, דהגם שגם בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ובפרט בזמן בית ראשון, ועאכו"כ בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא¹⁴, הי' גילוי אור נעלה ביותר, ומצד גילוי זה, כל הגוים נתבטלו לפניו, שלא עי" מלחמה כלל¹⁵ [שלכן נק' בשם שלמה כי שלום הי' בימיו¹⁶], מ"מ, הגילוי שהי' בימי שלמה הי' באופן שהי' עדיין מקום ליניקת החיצונים, אלא שיניקתם אז היתה רק מאחוריים דקדושה ולא הי' להם אחיזה בפנימיות. [ויש לומר, דזה שבימי שלמה הי' עדיין מקום ליניקת החיצונים, ניכר גם באופן הביטול דהגוים שנתבטלו לפניו. וכמו מלכת שבא, דעם היות שגם בהיותה בארצה ורק שמעה את שמע שלמה נעשה בה ביטול (קצת), שמצד זה¹⁷ באה אל שלמה¹⁸, ובפרט לאחר שבאה אליו וראתה את חכמתו וכו' שע"ז נתבטלה לפניו באופן שלא הי' בה עוד רוח¹⁹, מ"מ, גם אז היתה מלכה, ויתירה מזו, שגם שלמה כיבד אותה בכבוד גדול²⁰]. משא"כ הגילוי דלע"ל²¹ יהי' באופן שלא תהי' יניקה לחיצונים כלל (גם לא מבחי' אחוריים) ויתבטל הרע לגמרי, בלע המות לנצח.

ג) וביאור החילוק בין הגילוי שהי' בימי שלמה (שמצד גילוי זה הי' עדיין מקום ליניקת החיצונים, מבחי' אחוריים עכ"פ) להגילוי דלע"ל (שמצד גילוי

-
- 11) ראה בארוכה ד"ה דבר וגו' תרניא הנ"ל (ע' קצו ואילך). ד"ה וידבר גו' ערי מקלט תהיינה תרסי' (סה"מ תרסי' (קה"ת, תשמ"ח) ע' שכה ואילך).
- 12) ראה תוי"א שם ה, ד "בלע המות לנצח שיהי' ובערת הרע כמאמר והרשעה כולה בעשן תכלה".
- 13) ד"ה רבת את ריבם הנ"ל (ע' מא ואילך).
- 14) זהר ח"א קנ, א, רכה, ב, רמג, סע"א. ח"ב פה, א, ח"ג מ, ב, מו, א. וראה שמו"ר פט"ו, כו.
- 15) ראה בארוכה המשך פדה בשלום תרניט (ע' קסב). שם ע' קסד) ותשי"ד (סי"ט וסכ"א — ע' 107 וע' 110-11), וראה גם תוי"א שם (ו, א), שהבירור שהי' בימי שלמה הוא בירור בדרך מנוחה. ובתוי"א שם שזהו בדוגמת אדה"ר קודם החטא.
- 16) כמ"ש (דברי הימים א כב, ט) שלמה יהי' שמו ושלום ושקט אתן על ישראל בימיו.
- 17) דוה שנתעורר בה רצון לבוא לשלמה הוא מצד הביטול שנעשה בה (בהיותה עדיין בארצה) עי" שמעיה את שמעו — ראה המשך הנ"ל תרניט (ע' קסב) ותשי"ד (ע' 107). דמצד גדולת שמו שנשמע למרחוק גם באיים הרחוקים מחבטלים כולם אליו ומנשכים אליו.
- 18) מלכים א י"ד, א-ב.
- 19) שם, ד"ה.
- 20) ראה שם, יג.
- 21) ראה גם ד"ה פדה בשלום תשמ"א (לעיל ע' קפא ואילך) בתחלתו ובסעיף ו. וראה בהנסמך שם הערה 5.

זה לא יהי' להם יניקה כלל), מבאר בהמאמר²², שהוא ע"ד החילוק (בעבודת האדם) בין העבודה דסור מרע להעבודה דמואס ברע. דסור מרע הוא שמדחה את הרע אבל אינו שונא את הרע בעצם. ובמילא, אף שבפועל הוא מדחה את הרע, נשאר אצלו עדיין נתינת מקום להרע, ועד שבהעלם יש לו איזה שמץ אהבה לרע, כמבואר בתניא²³ בדרגת צדיק שאינו גמור. משא"כ כשהוא מואס ברע, היינו שהוא מואס ברע בתכלית (דרגת צדיק גמור), אין אצלו שום נתינת מקום לרע, שהרי אדרבא, הוא שונא את הרע ומואס בו בתכלית השנאה והמיאוס. ועד"ז הוא החילוק בין הגילוי שהי' בימי שלמה להגילוי דלע"ל, דהגילוי שהי' בימי שלמה, עם היות שגם לגבי גילוי זה מתבטלים כל המנגדים (בדוגמת שגם בהעבודה דסור מרע הוא מדחה את הרע), מ"מ, יש עדיין מקום ליניקת החיצונים (מבחי' אחוריים דקדושה עכ"פ). משא"כ הגילוי דלע"ל הוא דוגמת המואס ברע בתכלית המיאוס, שאין בו שום נתינת מקום לענין דהיפך הקדושה.

ו"ש להוסיף, דע"פ המבואר בתניא²³ שגודל השנאה לסט"א והמיאוס ברע הוא כפי ערך גודל האהבה להוי', החילוק בין סור מרע למואס ברע הוא (לא רק בנוגע לאופן שלילת הרע, אלא גם) בגודל ואופן אהבתו להוי'. ועפ"ז תומתק ההשוואה דחילוק זה (שבין סור מרע למואס ברע) להחילוק שבין הגילוי שהי' בימי שלמה להגילוי דלע"ל, דהחילוק שביניהם באופן שלילת הרע (שבהגילוי שהי' בימי שלמה יש עדיין נתינת מקום ליניקת החיצונים משא"כ בהגילוי דלע"ל) הוא מצד החילוק שבהם בדרגת ואופן האור והגילוי.

ד) והנה ידוע שכל הגילויים דלע"ל תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו²⁴. דמזה מובן, דזה שלע"ל יהי' גילוי זה שאינו נותן מקום ליניקת החיצונים (בלע המות לנצח) הוא, כמבואר בהמאמר²², דע"י שישאל שונאים את הרע בתכלית השנאה, עי"ז נעשה למעלה ואת עשו שנאתי²⁵ בתכלית השנאה, ומצד שנאה זו יהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, בלע המות לנצח. והנה מכיון דראה הקב"ה בצדיקים שהם מועטים²⁶ (ובפרט ששנאת הרע בתכלית היא דרגת צדיק גמור), ואפילו בנוגע לדרגת הבינוני ידוע הפתגם²⁷ הלואי בינוני, והענין דבלע המות לנצח יהי' בכל ישראל, מובן מזה, שעבודה זו (לשנא את הרע בתכלית השנאה) יכולה להיות גם בבינונים, ואפילו באלה שלמטה מדרגת בינוני. דבכא"ז מישראל ישנם זמנים מיוחדים — בשעת התפלה, או בשעת עסק התורה, או בשעה שהוא מקיים

(22) ד"ה רבת את ריבם הנ"ל (ע' מב).

(23) פ"י (טו, א).

(24) תניא רפליז.

(25) מלאכי א, ג.

(26) יומא לח, ב. וראה תניא פ"א (ה, ב).

(27) בית רבי ח"ב פ"ח (יד, א) הערה א. וראה ד"ה ואלה המשפטים תשל"ח ס"ה (סה"מ) — מלוקט ח"א

קובץ יום הולדת

מצוה דהוה זהיר בה טפי²⁸, או אפילו בשעה שעוסק בדברי הרשות לשם שמים²⁹ ועאכו"כ³⁰ באופן דבכל דרכיך דעהו³¹ — שבשעה זו הוא מוסר את כל מציאואו (ער גיט זיך איבער אינגאנצן) לאלקות, ועי"ז אינו שייך לבגדים הצואים³², כמו צדיק גמור. ומכיון שיחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד³³, לכן נמשך עי"ז הגילוי שאינו נותן מקום כלל ליניקת החיצונים, בלע המות לנצח.

ה) וזהו בלע המות לנצח, דכל זמן שלא נשלמו עדיין הבריורים והטוב והרע מעורבים וז"ז (כולל גם בזמן שביהמ"ק הי' קיים, ואפילו בימי שלמה דקיימא סיהרא באשלמותא) יש ענין המיתה, בכדי שלא יהי' קיום להרע, כנ"ל. וזהו גם הטעם שגם צדיקים יחזרו לעפרן שעה אחת קודם תחיית המתים³⁴ [דהגם שאין רימה שולטת בהם³⁵ ועד לשעה זו (שקודם תחה"מ) הי' גופן קיים מאות ואלפים שנים, ומ"מ, קודם תחה"מ יחזרו לעפרן], כי מכיון שע"י חטא עה"ד נעשה תערובות רע בכל העולם, לכן, גם גופות הצדיקים יצטרכו לזיכוך³⁶. משא"כ לע"ל (לאחרי התחי"י), כשיהי' ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, לא תהי' אז מיתה וגם הגוף יחי' בחיים נצחיים. דגם להדיעה³⁷ דמ"ש³⁸ כי הנער בן מאה שנה ימות הוא כפשוטו, הוא רק בנוגע לב"נ, משא"כ בנוגע לישראל יהי' בלע המות לנצח. ויתירה מזו, דגם המיתה שתהי' (לדיעה זו) בב"נ היא לא מיתה ממש, אלא נפילה, דמאן דנפיל מדרגי' אקרי מית³⁹. וכמבואר בהמאמר⁴⁰, דע"י שניצוצות הקדושה שנבלעו בהם יתבררו מהם ויעלו למעלה, הרע שבהם (היינו גוף הגשמי שלהם שנקרא בשם רע בערך לניצוצות הקדושה שבו) יפול למטה. דזהו באוה"ע, משא"כ בישראל יתעלה גם הגוף, שגם הגוף יזון מרוחניות כמו הנשמה, ולא עוד אלא שאז יהי' הגוף למעלה מהנשמה, נקבה תסובב גברי⁴¹. וכל זה יהי' בפועל ובגילוי למטה מעשרה טפחים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

- 28) ראה שבת קיח, סע"ב.
 29) ראה אבות פ"ב מ"ב. רמב"ם הל' דעות ספ"ג. טושו"ע או"ח סר"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 646 בהערה ד"ה כל מעשיך לשם שמים.
 30) ראה בארוכה לקו"ש ח"ג ע' 907. שם ע' 932. ח"י ע' 104.
 31) משלי ג, ו. רמב"ם וטושו"ע שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ז ס"ב.
 32) ראה תניא פ"י.
 33) תניא פכ"ה (לב, א).
 34) שבת קנב, ב. וראה זח"ב קח, ב.
 35) ראה מדרש תהלים עה"פ קיט, ט.
 36) אלא שזיכוך זה יכול להיות ע"י הביטול דונפשי כעפר לכל תהי', ואז א"צ לחזור לעפרן כפשוטו — ראה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 227-8.
 37) דעת ר' חנינא בביר פכ"ז, ב. וראה פסחים סח, א. סנהדרין צא, ב.
 38) ישע"י סה, ב.
 39) כ"ה בלקו"ת חוקת נז, רע"א. ובכ"מ בדא"ח. ובזח"ג קלה, ב — הובא בע"ח שער ט (שער שבה"כ) פ"ב ובמכ"ש ש"ב ח"ב פ"ג — איתא: מאן דנחית מדרגא קדמאה דהוה ב"י, קארי ב"י מיתה.
 40) סדיה בלע המות לנצח (ס"ע מ) וד"ה רבת את ריבם (ע' מב).
 41) ירמ"י לא, כא.

בס"ד. שבת חול המועד סוכות, ה'תשכ"א

(הנחה בלתי מוגה)

ולא יכנף עוד מוריך, ומבאר כ"ק אדמו"ר הזקן במאמרו ד"ה זה (ממאמרו הקצרים²), דהלבושים מכסים על הפנימיים עד שלא יוכר בין טוב לרע כו', ומביא ב' משלים לדבר, א' מאיש שוטה כדיבורים של חכמה שיקבל מחכם שאז ידמה לכל שהוא חכם גדול, ומשל ב' ממעשה טוב דאדם רע בעצם (דהיינו אכזר) שאז ידמה לכל שהוא טוב בעצם. ומבאר זה, כי [יש] כח [ש]נמשך בלבושי מחשבה דיבור ומעשה לייפות את הפנימי, כמו מכוער מאד שהלבושים נאים יפיהו ממש כו'. וממשיך, ומהיכן כח זה בלבושים, נזכר בס' מבוא שערים³ ענין עמוק. אך ענין לא יכנף עוד מוריך רצונו לומר, שיהי' הוי' אלקים, ולא יסתירו הלבושים דבי"ע כו', וכן מוריך המדות ומוחין דכנ"י לא יתייפו בלבושים אלא יהיו ברורים כמו שהוא באמת וד"ל. עכ"ל.

והנה מה שהביא ב' משלים לענין הלבושים משוטה המדבר דברי חכמה ומאכזר העושה מעשי חסד, יש לומר שזהו משום שבנמשל מבאר דענין מוריך הם המוחין ומדות דישאל, והם ב' הענינים דמוחין ומדות שבב' המשלים. שהרי בעבודה עכשיו הרי דבר קשה הוא לברר את המדות, וכמבואר בתניא⁴ שהבינוני אין בכחו להפוך את מדותיו. וכ"ש המוחין, שאי אפשר לבררם בשלימות⁵, וכידוע שעיקר בירור המוחין יהי' לע"ל, כמבואר⁶ בענין מה שדוקא לע"ל יקבלו ארץ קיני קניזי וקדמוני⁷, ועל זה אומר, שמ"מ יש בכח האדם בעבודתו ליפות את עצמו ע"י בירור מחשבה דיבור ומעשה שלו.

והנה הגם שלפי פשוטו משמע שאין פעולת הלבושים אלא בחיצוניות, הרי בעומק יותר יש לפרש הכוונה בהמאמר, שיש בלבושים כח לשנות את הפנימיות גם כן. דזהו מה שמביא מס' מבוא שערים שזהו "ענין עמוק", דאם זהו רק ענין חיצוני בלבד, הרי אין כאן ענין עמוק לכאורה, אלא עומק הענין הוא,

(1) ישע"ל, כ. (2) נדפס בס' מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים (קה"ת, תשמ"א) ע' קמד. (3) ראה גם סה"מ תרצ"ט ע' 142. סה"מ מלוקט ח"ב ע' שיג, ובהנסמך בהערה 24 שם. (4) פל"ו (מט, א). וראה מאמר שבהערה הבאה. (5) ראה ד"ה בראשית ברא תש"כ (לעיל ע' 24). (6) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ה ח"ב ע' תת ואילך. ע' א'מט ואילך. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' ד ואילך. ד"ה בראשית ברא שבהערה הקודמת. וש"נ. (7) לך לך טו, יט ובפרש"י. ספרי ראה יב, כ. ועוד.

קובץ יום הולדת

דמכיון שיש ללבושים כח מיוחד ועמוק, הרי יש בכחם לשנות גם את הפנימיות והמהות. דזהו כל תוכן עבודת האדם שהיא בלבושי מחשבה דיבור ומעשה, כנ"ל, ועי"ז הוא משנה את מהותו. וכמו שהוא בב' המשלים הנ"ל, דלפום ריהטא משמע שכאשר השוטה מדבר דברי חכמה רק ידמה לכל שהוא חכם גדול, וכן כשאכזר עושה מעשי חסד רק נדמה לכל שהוא איש טוב בעצם, אבל בעומק יותר, הנה אפילו שוטה ואפילו שוטה גדול, ע"י שחוזר הרבה על דברי חכם גדול, הרי סוף סוף הלבושים שהם דברי הרב פועלים בו שינוי המהות עד שנהפך להיות חכם, וכן הוא באכזר, שע"י שעושה מעשי חסד ומתמיד בזה, יש בכח לבוש המעשה לשנות את טבע האדם. וזהו עומק הענין, היינו הכח העמוק שיש בלבושי הנפש, שיש בכחם לשנות את כחות הנפש ואת מהות הנפש.

ובזה יובן גם מה שאמר רבינו הזקן⁸ — כשבאו אליו בטענה שחסידים שלו עושים עצמם יראי שמים ובעלי נפש וכו' ע"י שמהדרים במצוות ומאריכים בתפלה — שכשם שארז"ל⁹ העושה עצמו כו' אינו מת מן הזקנה עד שיהי' כאחד מהם, הרי מרובה מדה טובה¹⁰, והעושה עצמו ירא שמים ובעל נפש וכו' אינו מת מן הזקנה עד שיעשה כאחד מהם. דיש לומר הביאור בזה ע"פ הנ"ל, שיש בכח לבושי הנפש לפעול שינוי בטבע הנפש עצמה, שע"י שעושה מעשים טובים ע"י לבושי הנפש, הרי הוא נעשה כאחד מהם, שמשנה את מהות נפשו.

ומכל זה יובן גם לענין עבודת שמחת בית השואבה, דהגם שידע איניש בנפשו מעמדו ומצבו לאחר העבודה דחודש אלול, י"ב ימים שמח"י אלול עד ראש השנה, ימי הסליחות, ראש השנה, עשרת ימי תשובה, יום הכיפורים, ד' ימים שבין יוהכ"פ לסוכות, ימים ראשונים דחג הסוכות וכו', ואם כן מדוע ישמח בשמחת בית השואבה, הרי הענין מובן ע"פ הנ"ל, שהשמחה עצמה יש בכחה לשנות את טבע נפשו.

וזהו ולא יכנף עוד מוריך, דע"י העבודה בלבושי הנפש בזמן הזה שהיא עיקר העבודה, תתגלה לע"ל המעלה באופן שהלבושים לא יסתירו וכו', שיהי' הוי' ואלקים וכן תתגלה מעלת כנסת ישראל כו'.

8) ראה גם שיחת י"ג תמוז תשי"א סי"ח (תורת מנחם — התועודיות תשי"א ח"ב). ובכ"מ.
9) פאה פ"ח מ"ט. 10) ראה סוטה יא, א. ובכ"מ.

”להתבונן בגודל הזכות”

- ע"ד הנהגת ההורים ביום הולדת -

. . כאשר מגיע יום הולדתו הראשון של תינוק, במלאת לו שנה שלימה - צריכים ההורים להתנהג על-פי מנהגי יום יולדת, להוסיף בלימוד התורה ובנתינת הצדקה לזכותו של התינוק, והעיקר - להתבונן בגודל הזכות והאשר שנפל בחלקם, שהקדוש ברוך הוא הפקיד בידם נשמה בתוך גוף קדוש, בסמכו עליהם שישמרו על הפקדון היקר כדבעי, על ידי זה שיחנכוהו וידריכוהו בדרך העולה בית אל, ובלשון הכתוב: “אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' גו'”, כולל - לעשות ממנו “נר להאיר”, שיראי את העולם באור החסידות. ולכן, בהגיע יום הולדתו של התינוק, עליהם להוסיף בכל ענינים אלו ביתר שאת וביתר עוז לגבי השתדלותם בזה עד עתה. .

(משיחת ח"י אלול ה'תש"נ)

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף מיד ממ"ש יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה

בגאולה האמיתית והשלימה